

Državni izpitni center

P 0 5 2 A 1 0 1 1 3

JESENSKI ROK

SLOVENŠČINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 24. avgust 2005

POKLICNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1

Kadar pričakujemo odgovor v povedi, kandidat dobi točko za jezikovno pravilnost, če je odgovor vsebinsko popolnoma ustrezen.

Pri nalogah izbirnega tipa lahko kandidat obkroži samo eno črko, če v navodilih ni določeno drugače (kot na primer v nalogah 3 in 11). Če obkroži več črk, se naloga točkuje z 0 točkami.

Nal.	Rešitve	Točkovanje	Točke
1.	(novinar) Milan Vogel Vito Hazler	1	1
2.	b	1	1
3.	a č d	za vse tri pravilne odgovore = 2 2, 1 = 1	2
4.	po Italiji ... (po) Porabju / v Italijo ... (v) Porabje Upoštevamo samo tak zapis.	1 za oba pravilna odgovora	1
5.	(celodnevno strokovno) ekskurzijo (po Koroški) / (celodnevna strokovna) ekskurzija (po Koroški) posvet Upoštevamo tudi odgovor v povedi.	1 za oba pravilna odgovora	1
6.	4 3 1 2	4 pravilni odgovori = 2 3, 2 = 1	2
7.	NE DA DA NE NE NE	6 pravilnih odgovorov = 3 5, 4 = 2 3, 2 = 1	3
8.	Po smislu, na primer: V vsaki vasi drugače govorijo. / To pomeni, da ima vsaka vas svoje narečje. / Vsaka vas ima svojo govorico. / Vsaka vas ima svoje izraze. Upoštevamo tudi: Vsaka vas ima svojo tradicijo. / Vsaka vas ima svojo kulturno dediščino, svoje pesmi, svoje zgodbe.	1 za vsebinsko ustreznost 1 za jezikovno pravilnost	2

9.	<p>DA</p> <p>Po smislu, na primer: Uspešno sodelujejo z nemško govorečimi Kostanjčani. / Katalog muzeja ima slovenski in nemški del. / Začeli so sodelovati z nemško govorečimi Kostanjčani. Ohranjajo tradicijo uprizarjanja Pasijona. / V sodelovanju z nemško govorečimi prebivalci so uprizorili Pasijon in v šolskih delavnica predstavlja kmečka dela. / Ker so prva sodelovanja z nemško govorečimi Kostanjčani presešla pričakovanja. / Sodelovanje z nemško govorečimi Kostanjčani.</p> <p>Ustrezna je utemeljitev, ki se nanaša na sodelovanje z nemško govorečimi prebivalci.</p> <p>Napačno: Bili so uspešni v sodelovanju. / Slovenci želijo slovenstvo nenasilno razširiti na ves kraj.</p>	<p>1</p> <p>1 za vsebinsko ustreznost</p> <p>1 za jezikovno pravilnost</p>	3
10.	b	1	1
11.	a, c	1 + 1	2
12.	<p>fotografija/slika/črke različnih vrst in velikosti/oblika besedila v stolpcih/polkrepi tisk/poševni tisk ipd.</p> <p>Po smislu, na primer: Zaradi fotografije si lahko bralec bolje predstavlja, o čem govori besedilo. / Fotografija (nazorno) prikaže Drabosnjakov dom. / Velikost in tipi črk poudarijo pomembne dele besedila, pritegnejo bralčev pogled. / Predstavitev Drabosnjakovega doma.</p>	<p>1 za ustrezno poimenovanje</p> <p>1 za vsebinsko pravilnost</p> <p>1 za jezikovno pravilnost</p>	3
13.	<p>neumetnostno</p> <p>zapisano</p> <p>javno</p> <p>publicistično</p>	<p>4 pravilne rešitve = 2</p> <p>3, 2 = 1</p> <p>1 = 0</p>	2
14.	nadnaslov, vmesni naslov	1 za obe rešitvi	1
15.	so, je glagol (pomožni glagol)	1 za obe besedi 1	2
16.	<p><u>Majda Fister je uredila zapuščino dr. Pavleta</u></p> <p>.....</p> <p><u>Zablatnika.</u></p> <p>.....</p> <p>Če je kandidat stavčne člene podčrtal in jih poimenoval, upoštevamo podčrtavo.</p>	<p>osebek, povedek = 1</p> <p>predmet = 1</p> <p>oba prilastka = 1</p>	3
17.	<p>narodopisen/narodopisni/narodosloven/narodoslovni</p> <p>Napačno: narod/narodni</p> <p>izročilo/navada/običaj</p>	1 za oba pravilna odgovora	1

18.	<p>A 1./prva in 2./druga razlaga / 1, 2</p> <p>B gledališka predstava/gledališka igra/umetniško delo Upoštevamo tudi besedno zvezo v tožilniški obliki.</p> <p>C na arhitekturo/arhitektura Napačno: gradbeništvo</p>	<p>1 za oba podatka</p> <p>1</p> <p>1</p>	3
19.	Slovensko etnološko društvo ni uresničilo načrtovanega obiska zamejskih etnoloških zbirk in s tem povezanega posvetovanja.	<p>pravilna pretvorba <u>celotne</u> povedi = 2</p> <p>pravilna pretvorba <u>dela</u> povedi = 1</p>	2
20.	<p>Po smislu, na primer: Kostanjčani pravijo, da jih skrbi, da bi se predmeti na razstavi izgubili. / Kostanjčane po njihovih besedah skrbi, da bi se predmeti na razstavi izgubili. / Kot pravijo Kostanjčani, jih skrbi, da se predmeti na razstavi ne bi izgubili. / Kostanjčani pravijo, da so v skrbeh, da bi se predmeti na razstavi izgubili.</p> <p>Napačno: Kostanjčane skrbi/Skrbi jih, da bi se predmeti na razstavi izgubili.</p>	<p>1 za pravilno pretvorbo</p> <p>1 za jezikovno pravilnost</p>	2
21.	<p>protipomensko/protipomenki (antonima)</p> <p>sopomensko/sopomenki (sinonima)</p> <p>podpomensko – nadpomensko/podpomenke – nadpomenka</p>	<p>3 pravilni odgovori = 2</p> <p>2 = 1</p> <p>1 = 0</p>	2
22.	<p>Drabosnjakov dom (na Kostanjah nad Vrbskim jezerom) / Kostanje</p> <p>Napačno: Koroška/na Koroškem</p> <p>katalog</p> <p>Upoštevamo tudi: na katalog</p>	<p>1</p> <p>1</p>	2
23.	<p>Predmeti etnološke zbirke v Kostanjah so iz različnih krajev Roža, predvsem iz Bilčovsa in Šentjakoba. Razvrščeni so v tri vsebinske sklope: na gumnu so predstavljeni dejavnosti kmečkega gospodarstva, nad gumnom izdelki in orodje obrti in gozdarstva. V zadnjem delu so razstavljeni predmeti, povezani z življenjem in delom v hiši.</p>	<p>0 napak = 6</p> <p>1, 2 = 5</p> <p>3, 4 = 4</p> <p>5, 6 = 3</p> <p>7, 8 = 2</p> <p>9 = 1</p> <p>Štejemo tudi na novo narejene napake.</p>	6

1. primer opravičila

Mojca Novak
Srednja strokovna šola Ravence
Ravence 5
5280 Idrija

Idrija, 25. oktobra 2003

Mag. Martina Piko - Rustja
Etnološki muzej Kostanje
Pfarrleitenweg 2
A-9231 Kostanje

Opravičilo

Spoštovana mag. Martina Piko - Rustja!

V soboto, 18. oktobra 2003, smo bili Vaši gostje dijaki naše šole. Med Vašo zanimivo razlago sem se pomotoma naslonila ob mizo, na kateri je bila razstavljena tudi žvrklja. Ko je padla na tla, sta se ji zlomila dva roglja. Gotovo se spomnite, kako ste rekli, da boste škodo kasneje ocenili. Pošiljam Vam svoj naslov in se za nesrečo še pisno opravičujem. Nastalo škodo bom takoj poravnala.

Želim Vam še veliko uspešnega dela in čim manj nerodnih obiskovalcev.

S spoštovanjem

Mojca Novak

2. primer opravičila

Janez Deželak
Št. Jurij 20
1290 Grosuplje
Slovenija

Grosuplje, 20. oktobra 2003

Mag. Martina Piko - Rustja
Etnološki muzej Kostanje
Pfarrleitenweg 2
9231 Kostanje/Köstenberg
Avstrija

Opravičilo

Spoštovani!

Opravičujem se za nezgodo, ki se je zgodila v soboto, 18. oktobra 2003, v Vašem etnološkem muzeju na Kostanjah. Ko smo si s sošolci ogledovali razstavljene predmete, mi je po nesreči padla na tla žvrklja in se zlomila. Nastalo škodo sem seveda pripravljen poravnati. Prosim Vas, da mi za neljubo nerodnost oprostite, in Vam želim veliko uspeha pri nadaljnjem zbiranju starin.

Zahvaljujem se Vam za razumevanje in Vas lepo pozdravljam.

Janez Deželak

IZPITNA POLA 2**VODENA INTERPRETACIJA**

Miško Kranjec, Režonja na svojem (odlomek)

REŽONJEV NE

Primeri v moderiranem točkovniku so ilustrativni – v kandidatovi interpretaciji ocenimo kot ustrezne vse zapise, ki navedenim primerom ustrezajo po taksonomski stopnji zahtevnosti.

Umestitev besedila v književno obdobje/smer (Znanje in razumevanje)**2 T**
(1+1)

0 T – Ni umestitve. / Umestitev je napačna ali nejasna.

Primer: realistično-socialni slog/20. stoletje/po vojni/obdobje realizma/smer realizma/ekspresionizem

1 T – Časovna umestitev je pravilna, ustrezna: napisano je književno obdobje ali književna smer ali letnica izida ali čas okvirno (desetletje stoletja).

Primer: socialni realizem/obdobje socialnega realizma/1930–1950/književnost med 1. in 2. svetovno vojno/trideseta leta 20. stoletja

1 T – Navedena je glavna značilnost književnega obdobja/književne smeri.

Primer: opis socialne razslojenosti na vasi/boj malega človeka za preživetje/z naravo/ za pravice/želja po družbenih spremembah

Povzetek odlomka (Znanje in razumevanje)**4 T**

0 T – Ni povzetka, ni obnove (ne odlomka ne celotnega besedila).

1 T – Povzetek odlomka z vsebinskimi napakami. / Obnova celotnega besedila z vsebinskimi napakami.

Primer: Oče Režonja nasprotuje Baričini želji po poroki z Nacetom. / Odlomek opisuje, kako je Režonja brezbrizen in ne pusti, da bi se Barica poročila.

2 T – Obnova celotnega besedila brez vsebinskih napak. / Obnova odlomka s parafraziranjem in citiranjem besed/besednih zvez. / Namesto povzetka odlomka naveden samo posamezen motiv odlomka.

Primer: Odlomek govori o Režonjevem prepiru z ženo.

3 T – Obnova odlomka ali povzetek celotnega besedila. Brez vsebinskih napak.

4 T – Povzetek odlomka. Brez vsebinskih napak.

Primer: Odlomek nam predstavlja nesoglasje v družini, ko gre za odločitev o pomembnem dogodku. / Odlomek opisuje Režonjeve težave z ženo in otrokoma, ko pride čas za poroko. / Odlomek pripoveduje o Režonjevem sporu z ženo in otroki zaradi poroke.

(Povzetek odlomka ocenimo s 4 točkami tudi v interpretaciji, ki vsebuje še obnovo odlomka ali celotnega besedila ali povzetek celotnega besedila brez vsebinskih napak.)

Režonjevo nasprotovanje poroki (Razčlemba in razlaga)**2 T**

0 T – Ni razlage. / Razlaga je napačna.

Primer: Režonja misli, da še nista dovolj zrela. / Režonja nasprotuje poroki zato, da Barica ne bi odšla od hiše in bi več dela ostalo za druge. / Poroki nasprotuje, ker ju ima preveč rad, da bi ju pustil od doma, zato tudi išče izgovore, da nima denarja.

1 T – Razlaga je skopa, površna/nanaša se na kak drug del besedila.

Primer: Poroka preveč stane, Režonja pa potrebuje denar. / Poroki nasprotuje, ker je v denarni stiski.

2 T – Razlaga je natančna, ustreza dejstvu v odlomku.

Primer: Režonja nasprotuje poroki svojih otrok, ker trenutno nima denarja, da bi jima pripravil svatbo in da bi hčeri dal doto.

S čim utemeljuje svoje nasprotovanje (Razčlemba in razlaga)**2 T**

0 T – Ni razlage. / Razlaga je napačna.

Primer: Režonja misli, da je pomembna zemlja. / Režonja do svojih otrok noče biti preveč zaščitniški.

1 T – Razlaga je skopa, površna/nanaša se na kak drug del besedila.

Primer: Vsem očita, da bi se radi ženili, ker nič ne mislijo. / Režonjeva utemeljitev je povezana z denarjem. / Poroki nasprotuje zato, ker bi ljudje lahko posumili, od kod mu denar, da bo plačal dve gostiji, poleg tega pa še kupuje zemljo.

2 T – Razlaga je natančna, ustreza dejstvom v odlomku.

*Primer: Režonja se sklicuje na svojo odgovornost in preiščenost ter na razvajenost in neresnost drugih članov družine. / Režonja pravi, da se še ne moreta poročiti, saj so lani preveč zapravili in letos še ni ničesar prodal.***Režonjev odziv na hčerino odločitev (Razčlemba in razlaga)****2 T**

0 T – Ni razlage. / Razlaga je napačna.

Primer: Režonja se razveseli novice. / Režonja je jezen na hčer in ji pove, da je to njena odločitev.

1 T – Razlaga je skopa, površna/nanaša se na kak drug del besedila.

Primer: Sprejme jo, kot da to ni nič posebnega, saj ima drugačne skrbi. / Baričina novica, da odhaja k nunam, ga malo presenetí, a se hitro sprijazni z njeno željo.

2 T – Razlaga je natančna, ustreza dejstvom v odlomku.

*Primer: Najprej se nad hčerino odločitvijo zamisli, potem pa sklene, da to ni njegov problem.***Poved, ki kaže Režonjevo brezbržnost do družinskega problema: citat (Predstavitev dejstev in stališč)****2 T**

0 T – Citata ni. / Citat ni ustrezen.

Primer: »Saj sem jima dovolil.«

1 T – Namesto citata opisan primer. / Citirani sta predzadnja in zadnja poved odlomka (obe). / Navedena poved iz odlomka ni natančno v skladu z navodilom, a je smiselno povezana z razlago.

Primer: »To je: on ne premisli ničesar.«

2 T – Navedena poved iz odlomka je natančno v skladu z navodilom.

*Primer: zadnja poved odlomka/predzadnja poved odlomka***Povzetek ugotovitev o Režonji (Sinteza in vrednotenje)****2 T**

0 T – Povzetka ni. / Povzetek se ne nanaša na prejšnje razlage, ampak npr. na zunanje dogajanje v odlomku (ponovljen je začetni povzetek).

2 T – Povzetek se nanaša na prejšnje razlage.

Primer: Režonja ne najde skupnega jezika z drugimi člani družine, nasprotuje otrokom in ženi. / Režonji je pomembnejši denar kot družina in njena čustva.

(0 točk ali 2 točki, vmesnih točk ni.)

Mnenje o Režonjevem odnosu do družine (Sinteza in vrednotenje)**2 T**

0 T – Stališče ni izraženo. / Izraženo je kot skopa trditev.

Primer: Režonja je sebičen.

1 T – Stališče je izraženo z ohlapno, šibko razlago/nanaša se na kak drug del besedila.

Primer: Režonja ne ravna prav, zato je pa tudi tako sam. / Mislim, da se Režonji poznajo posledice revščine in pomanjkanja. To se kaže v obsedenosti z zemljo, zapostavljanju družine. Ljubezen izkazuje samo zemlji, v kateri vidi prihodnost in smisel življenja.

2 T – Stališče je jasno, vsebuje ustrezno razlago.

Primer: Režonja ima do družine normalen odnos. Zna uresničiti svojo voljo, ostalim pa ne jemlje svobode. Otrokom ne brani poroke; druga dva bi morala le malo počakati, da bi jima pripravil tudi svatbo. Če bi se Naci in Barica želela poročiti zaradi ljubezni, jima gostija sploh ne bi bila pomembna. Zato se Režonja upravičeno jezi na ženo, ko ona zagovarja ravnanje otrok. / Režonja je krivičen, pa ne zato, ker ni pripravljen dati denarja za gostijo, ampak zato, ker je v tem ustregel samo enemu otroku. Moral bi se zavedati, da bi tudi druga dva otroka rada našla srečo v življenju. Bolje bi ravnal, če bi upošteval ženino mnenje.

Presoja vloge staršev pri poroki otrok v današnjem času (Sinteza in vrednotenje)**2 T**

0 T – Ni presoje. / Presoja je izražena kot skopa trditev.

Primer: Danes staršev ni treba vprašati za poroko. / Starši bi vse naredili za srečo svojih otrok.

1 T – Presoja je izražena z ohlapno, šibko razlago.

Primer: Vloga staršev sploh ni pomembna, ker živimo v svobodnejših časih, ko se vsak lahko poroči, s komer želi. / Starši so še vedno pomembni, ker otroci pri njih vidijo, če je zakon nekaj dobrega ali slabega.

2 T – Presoja je jasna, vsebuje ustrezno razlago.

Primer: Starši danes ne odločajo o tem, ali in s kom se bodo njihovi otroci poročili. Nekateri jim pripravijo bogate gostije, a to se mi ne zdi pomembno. Vloga staršev je pomembnejša že prej, ko dajejo zgled zakonskega življenja. Če je ta dober, gledajo mladi na zakon pozitivno, če je slab, se za tako zvezo sploh ne odločijo ali pa so tudi sami pozneje slabi partnerji. Brez medsebojnega spoštovanja ni dobrega zakona. Tako je bilo nekoč in je tudi danes.

Utemeljitev presoje s primerom iz življenja (Predstavitev dejstev in stališč)**2 T**

0 T – Naveden ni noben primer. / Naveden je primer, ki ne utemeljuje presoje.

Primer: Mladi se danes večinoma ne odločajo za poroko.

1 T – Primer je samo imenovan/nakazan.

Primer: Starši so hčeri branili, da bi se poročila s fantom, o katerem so slišali, da je narkoman.

2 T – Primer je na kratko opisan.

(Presoja, ki je v tem točkovniku ovrednotena z dvema točkama, je utemeljena z opisom zakoncev, ki se pogosto prepirata, tako da oba njuna otroka že zdaj zagotavljata, da se ne bosta nikoli poročila.)

Členitev besedila (Predstavitev dejstev in stališč) 2 T

0 T – Besedilo ni logično členjeno, ni koherentno.

1 T – Besedilo je logično členjeno, ni koherentno. Besedilo je koherentno, ni logično členjeno.

2 T – Besedilo je logično členjeno in koherentno.

Jezikovna pravilnost, slogovna ustreznost

Slovnična pravilnost 2 T

Pravopisna pravilnost 2 T

Slogovna ustreznost 2 T

Za vse velja:

0 T – Veliko raznovrstnih napak, ki se ponavljajo.

1 T – Več raznovrstnih napak, ki se v glavnem ne ponavljajo.

2 T – Le nekatere vrste napak, ki se praviloma ne ponavljajo.

SAMOSTOJNA INTERPRETACIJA

Prežihov Voranc, Boj na požiralniku (odlomek)

Primeri v moderiranem točkovniku so ilustrativni – v kandidatovi interpretaciji ocenimo kot ustrezne vse zapise, ki navedenim primerom ustrezajo po taksonomski stopnji zahtevnosti.

Umestitev besedila v književno obdobje/smer (Znanje in razumevanje)**2 T**
(1+1)

0 T – Ni umestitve. / Umestitev je napačna ali nejasna.

Primer: realistično-socialni slog/20. stoletje/po vojni/obdobje realizma/smer realizma/ekspresionizem

1 T – Časovna umestitev je pravilna, ustrezna: napisano je književno obdobje ali književna smer ali letnica izida ali čas okvirno (desetletje stoletja).

Primer: socialni realizem/obdobje socialnega realizma/1930–1950/književnost med 1. in 2. svetovno vojno/trideseta leta 20. stoletja

1 T – Navedena je glavna značilnost književnega obdobja/književne smeri.

Primer: opis socialne razslojenosti na vasi/boj malega človeka za preživetje/z naravo/ za pravice/želja po družbenih spremembah

Povzetek odlomka (Znanje in razumevanje)**4 T**

0 T – Ni povzetka, ni obnove (ne odlomka ne celotnega besedila).

1 T – Povzetek odlomka z vsebinskimi napakami. / Obnova celotnega besedila z vsebinskimi napakami.

2 T – Obnova celotnega besedila brez vsebinskih napak. / Obnova odlomka s parafraziranjem in citiranjem besed/besednih zvez. / Namesto povzetka odlomka naveden samo posamezen motiv odlomka.

3 T – Obnova odlomka ali povzetek celotnega besedila. Brez vsebinskih napak.

4 T – Povzetek odlomka. Brez vsebinskih napak.

Primer: V odlomku spoznamo trdo delo in zasramovanje Dihurja v njegovih otroških letih.

(Povzetek odlomka ocenimo s 4 točkami tudi v interpretaciji, ki vsebuje še obnovo odlomka ali celotnega besedila ali povzetek celotnega besedila brez vsebinskih napak.)

Prepoznavna – izbira literarne prvine/problema v odlomku (Razčlemba in razlaga)**3 T**

0 T – Literarna prvina ni izbrana in poimenovana/problem ni izbran in poimenovan. Obnova celotnega besedila ali odlomka. Samo splošno razmišljanje o pojavu ali problemu – brez povezave z odlomkom ali s celotnim besedilom.

1 T – Izbran/-a in poimenovan/-a je problem/prvina, ki je značilen/-na za kak drug del besedila, za odlomek pa ne.

Primer: boj Dihurjev z naravo

2 T – Izbran/-a problem/prvina je v odlomku samo nakazan/-a, značilnejši/-a pa je v kakem drugem delu besedila.

Primer: grobost očeta Dihurja

3 T – Izbran/-a in poimenovan/-a je problem/prvina, značilen/-na za odlomek. (Upoštevamo tudi poimenovanje v naslovu.)

Primer: trdo delo otroka/zasramovanje revnega otroka/otrokovo fizično in psihično trpljenje/Dihurjevo težko otroštvo

Razlaga izbranega problema/izbrane prvine (Razčlemba in razlaga) 3 T

0 T – Razlage ni. / Razlaga je napačna – ne ustreza ne dejstvom v odlomku ne dejstvom v celotnem besedilu.

1 T – Razlaga ustreza dejstvom v kakem drugem delu besedila, ne dejstvom v odlomku.
Primer: Mladi Dihur je kradel, ker je hotel pomagati družini.

2 T – Razlaga ustreza bolj dejstvom v kakem drugem delu besedila kot dejstvom v odlomku, vendar je še sprejemljiva.
Primer: Oče je trdo vzgajal otroke, ker je imel tudi sam takšno otroštvo. Če so kaj narobe naredili, jih je brez pomisleka pretepel.

3 T – Razlaga ustreza dejstvom v odlomku.
Primer: Dihurjevo otroštvo je bilo zelo kruto. Pri kmetu Osojniku je moral naporno in veliko delati. Ker ga ljudje niso marali, je iskal tolažbo v lepotah narave in pri živalih.

Utemeljitev razlage s primerom iz odlomka (Predstavitev dejstev in stališč) 2 T

0 T – Naveden ni ne primer iz odlomka ne iz celotnega besedila.

1 T – Naveden je ustrezen primer iz celotnega besedila.
Primer: opis Dihurjeve grobosti do otrok

2 T – Naveden je ustrezen primer iz odlomka (primer je opisan ali pa je citirana ustrezna poved).
Opisan primer ali izbrana pomensko ustrezna poved, npr. »Toda tam ga je čakalo trdo življenje.«

Povzetek ugotovitev (Sinteza in vrednotenje) 2 T

0 T – Povzetka ni. / Povzetek se ne nanaša na razlago problema/izbrane prvine, ampak npr. na zunanje dogajanje v odlomku (ponovljen je začetni povzetek).

2 T – Povzetek se nanaša na razlago izbrane prvine/problema.
Primer: Težko otroštvo je bilo usoda Dihurjev. Desetletni Dihur preživlja marsikaj hudega, vendar se zna tudi veseliti, ker ima otroško dušo.

(0 točk ali 2 točki, vmesnih točk ni.)

Lastno mnenje o problemu/prvini v odlomku (Sinteza in vrednotenje) 2 T

0 T – Lastno mnenje ni izraženo. / Izraženo je kot skopa trditev.
Primer: Dihur se mi smili, ker je še otrok.

1 T – Lastno mnenje o problemu v odlomku ali v celotnem besedilu je izraženo z ohlapno, šibko razlago.
Primer: Ni čudno, da so se pri Osojniku do fanta grdo obnašali, saj ga še sorodniki niso marali.

2 T – Lastno mnenje o problemu v odlomku ali v celotnem besedilu je na kratko razloženo.
Primer: Družina, pri kateri je služil Dihur, bi morala biti prijaznejša do njega, ker je bil še otrok. Lahko bi razumeli, da mu je zmanjkalo moči in je od utrujenosti zaspal, saj se to zgodi še odraslim. Če je že moral trdo delati, ga vsaj zasramovati ne bi bilo treba. Mislim, da si za vse, kar je naredil, ni zaslužil le hrane, ampak tudi kako lepo besedo. / Mislim, da je poniževanje Dihurčka tipično za velike razlike med bogatimi in revnimi; čudim se, da je tudi hlapec, ki ni predstavnik vaških bogatašev in je prav tako kot Dihurček najet delavec, do izkoriščanega otroka tako neusmiljen.

Lastno mnenje o problemu/prvini na splošno, aktualizacija (Sinteza in vrednotenje) 2 T

0 T – Lastno mnenje ni izraženo. / Izraženo je kot skopa trditev.

Primer: Naporno delo ni za otroke, ampak za odrasle.

1 T – Lastno mnenje je izraženo z ohlapno, šibko razlago.

Primer: Še hujše kot težko delo je zlorabljanje otrok v lastni družini, predvsem zato, ker ponavadi ostane skrito. Če to kdo odkrije, bi morali otroke takoj ločiti od staršev.

2 T – Lastno mnenje je na kratko razloženo.

Primer: Nekateri otroci imajo tudi danes težko življenje, ker živijo v revnih družinah. Mislim, da se zato počutijo manj vredne, tudi če se drugi ne norčujejo iz njih. Po moje jih ti negativni občutki spremljajo vse življenje. Že zato kljub trudu ne morejo biti nikoli tako uspešni kot otroci iz premožnih družin, ki imajo veliko več možnosti na vseh področjih.

Utemeljitev mnenja s primerom iz lastnih ali tujih izkušenj ali iz kakega drugega književnega besedila (Predstavitev dejstev in stališč) 2 T

0 T – Naveden ni noben primer. / Naveden je primer, ki ne utemeljuje stališča.

1 T – Primer je samo imenovan/nakazan.

Primer: Nasilje se dogaja tudi tam, kjer si sploh ne mislimo.

2 T – Primer je na kratko opisan.

(Mnenje, ki je v tem točkovniku ovrednoteno z dvema točkama, je utemeljeno s primerom sošolca, ki ne bo šel študirat, ampak se bo zaposlil in denarno podpiral svojo družino.)

Členitev besedila (Predstavitev dejstev in stališč) 2 T

0 T – Besedilo ni logično členjeno, ni koherentno.

1 T – Besedilo je logično členjeno, ni koherentno. Besedilo je koherentno, ni logično členjeno.

2 T – Besedilo je logično členjeno in koherentno.

Jezikovna pravilnost in slogovna ustreznost

Slovnična pravilnost 2 T

Pravopisna pravilnost 2 T

Slogovna ustreznost 2 T

Za vse velja:

0 T – Veliko raznovrstnih napak, ki se ponavljajo.

1 T – Več raznovrstnih napak, ki se v glavnem ne ponavljajo.

2 T – Le nekatere vrste napak, ki se praviloma ne ponavljajo.

SAMOSTOJNA INTERPRETACIJA

Primeri v moderiranem točkovniku so ilustrativni – v kandidatovi interpretaciji ocenimo kot ustrezne vse zapise, ki navedenim primerom ustrezajo po taksonomski stopnji zahtevnosti.

Prežihov Voranc, Samorastniki (odlomek)

Umestitev besedila v književno obdobje/smer (Znanje in razumevanje)

2 T
(1+1)

0 T – Ni umestitve. / Umestitev je napačna ali nejasna.

Primer: realistično-socialni slog/20. stoletje/po vojni/obdobje realizma/smer realizma/ekspresionizem

1 T – Časovna umestitev je pravilna, ustrezna: napisano je književno obdobje ali književna smer ali letnica izida ali čas okvirno (desetletje stoletja).

Primer: socialni realizem/obdobje socialnega realizma/1930–1950/književnost med 1. in 2. svetovno vojno/trideseta leta 20. stoletja

1 T – Navedena je glavna značilnost književnega obdobja/književne smeri.

Primer: opis socialne razslojenosti na vasi/boj malega človeka za preživetje/z naravo/ za pravice/želja po družbenih spremembah

Povzetek odlomka (Znanje in razumevanje)

4 T

0 T – Ni povzetka, ni obnove (ne odlomka ne celotnega besedila).

1 T – Povzetek odlomka z vsebinskimi napakami. / Obnova celotnega besedila z vsebinskimi napakami.

2 T – Obnova celotnega besedila brez vsebinskih napak. / Obnova odlomka s parafraziranjem in citiranjem besed/besednih zvez. / Namesto povzetka odlomka naveden samo posamezen motiv odlomka.

3 T – Obnova odlomka ali povzetek celotnega besedila. Brez vsebinskih napak.

4 T – Povzetek odlomka. Brez vsebinskih napak.

Primer: Odlomek pripoveduje o tem, kako so na Karnicah sprejeli Metino nosečnost.

(Povzetek odlomka ocenimo s 4 točkami tudi v interpretaciji, ki vsebuje še obnovo odlomka ali celotnega besedila ali povzetek celotnega besedila brez vsebinskih napak.)

Prepoznavna – izbira literarne prvine/problema v odlomku (Razčlemba in razlaga)

3 T

0 T – Literarna prvina ni izbrana in poimenovana/problem ni izbran in poimenovan. Obnova celotnega besedila ali odlomka. Samo splošno razmišljanje o pojavu ali problemu – brez povezave z odlomkom ali s celotnim besedilom.

1 T – Izbran/-a in poimenovan/-a je problem/prvina, ki je značilen/-na za kak drug del besedila, za odlomek pa ne.

Primer: Metin ponos in njena vztrajnost/odnos med Meto in Ožbejem

2 T – Izbran/-a problem/prvina je v odlomku samo nakazan/-a, značilnejši/-a pa je v kakem drugem delu besedila.

Primer: mučenje Mete

3 T – Izbran/-a in poimenovan/-a je problem/prvina, značilen/-na za odlomek. (Upoštevamo tudi poimenovanje v naslovu.)

Primer: Metina nosečnost/kazen za Meto in Ožbeja/odnos Karničnikov do Mete/reakcija Metine matere

Razlaga izbranega problema/izbrane prvine (Razčlemba in razlaga)**3 T**

- 0 T – Razlage ni. / Razlaga je napačna – ne ustreza ne dejstvom v odlomku ne dejstvom v celotnem besedilu.
- 1 T – Razlaga ustreza dejstvom v kakem drugem delu besedila, ne dejstvom v odlomku.
Primer: Meta je ponosno prenašala kruto kazen, ker se ni bila pripravljena odpovedati ljubezni.
- 2 T – Razlaga ustreza bolj dejstvom v kakem drugem delu besedila kot dejstvom v odlomku, vendar je še sprejemljiva.
Primer: Mati hčeri ne more pomagati, Ožbej popusti očetovemu vplivu, zato se lahko Meta zanese le nase in svoje otroke.
- 3 T – Razlaga ustreza dejstvom v odlomku.
Primer: Nesrečna mati se na grešno Meto ne jezi, ker razume njen problem. Jo je pa strah, da hči ne bi izgubila službe, zato je pred gospodarjem ne zagovarja.

Utemeljitev razlage s primerom iz odlomka (Predstavitev dejstev in stališč)**2 T**

- 0 T – Naveden ni ne primer iz odlomka ne iz celotnega besedila.
- 1 T – Naveden je ustrezen primer iz celotnega besedila.
Primer: opis mučenja Mete
- 2 T – Naveden je ustrezen primer iz odlomka (primer je opisan ali pa je citirana ustrezna poved).
Primer za materino reakcijo: »Obraz nesrečne matere je bil bolj prestrašen kot nejevoljen nad tem, kar se je zgodilo.«

Povzetek ugotovitev (Sinteza in vrednotenje)**2 T**

- 0 T – Povzetka ni. / Povzetek se ne nanaša na razlago problema/izbrane prvine, ampak npr. na zunanje dogajanje v odlomku (ponovljen je začetni povzetek).
- 2 T – Povzetek se nanaša na razlago izbrane prvine/problema.
Primer: Bogati Karničniki doživljajo Metino nosečnost kot sramoto, njena mati pa kot strah za preživetje družine.

(0 točk ali 2 točki, vmesnih točk ni.)

Lastno mnenje o problemu/prvini v odlomku (Sinteza in vrednotenje)**2 T**

- 0 T – Lastno mnenje ni izraženo. / Izraženo je kot skopa trditev.
Primer: Meta in Ožbej sta bila premlada, da bi imela otroka.
- 1 T – Lastno mnenje o problemu v odlomku ali v celotnem besedilu je izraženo z ohlapno, šibko razlago.
Primer: Metina nosečnost je bila sramota, zato sta bila kaznovana. Karničnik je mislil, da ju bo tako ločil.
- 2 T – Lastno mnenje o problemu v odlomku ali v celotnem besedilu je na kratko razloženo.
Primer: Materi ni ostalo drugega, kot da je sprejela, kar so počeli Karničniki. Mislim, da v svojem položaju ni mogla ravnati drugače, saj je vedela, da bi v nasprotnem primeru še poslabšala situacijo. Škodila bi tako Meti kot svojim mlajšim otrokom. Če bi se Meta s svojim otrokom vrnila domov, bi bilo zanje manj kruha. Po moje Meta materi ni nič zamerila, ker je dobro poznala težave v svoji družini.

Lastno mnenje o problemu/prvini na splošno, aktualizacija (Sinteza in vrednotenje)**2 T**

- 0 T – Lastno mnenje ni izraženo. / Izraženo je kot skopa trditev.
Primer: Nezaslišani dogodki se lahko zmeraj zgodijo.

1 T – Lastno mnenje je izraženo z ohlapno, šibko razlago.

Primer: Nezaslišano je, da je Meta zanosila, in to tako mlada. Ne morem si predstavljati sebe, da bi bil oče že pri sedemnajstih letih.

2 T – Lastno mnenje je na kratko razloženo.

Primer: Nosečnost ni sramotna, prinaša pa odgovornost staršem. Otroke lahko dobro vzgajajo zreli, odrasli ljudje, ne pa tisti, ki so še sami otroci. Danes lahko na različne načine kontroliramo rojstva. To se mi zdi zelo pozitivno in ne razumem tistih, ki obsojajo kontracepcijo. Zakaj bi se zaradi nepremišljenosti mladost prehitro končala?

Utemeljitev mnenja s primerom iz lastnih ali tujih izkušenj ali iz kakega drugega književnega besedila (Predstavitev dejstev in stališč) 2 T

0 T – Naveden ni noben primer. / Naveden je primer, ki ne utemeljuje stališča.

1 T – Primer je samo imenovan/nakazan.

Primer: Poznam mlad par, ki pušča otroka svojim staršem. / Tudi v današnjem času je veliko primerov, ko se oče zapije, mati in otroci pa se morajo v življenju znajti sami.

2 T – Primer je na kratko opisan.

(Mnenje, ki je v tem točkovniku ovrednoteno z dvema točkama, je utemeljeno s primerom/ primerjavo življenj dveh nekdanjih sošolk, od katerih je ena nenačrtovano, zelo zgodaj postala mati, druga pa je rojstva otrok načrtovala.)

Členitev besedila (Predstavitev dejstev in stališč) 2 T

0 T – Besedilo ni logično členjeno, ni koherentno.

1 T – Besedilo je logično členjeno, ni koherentno. Besedilo je koherentno, ni logično členjeno.

2 T – Besedilo je logično členjeno in koherentno.

Jezikovna pravilnost in slogovna ustreznost

Slovnična pravilnost 2 T

Pravopisna pravilnost 2 T

Slogovna ustreznost 2 T

Za vse velja:

0 T – Veliko raznovrstnih napak, ki se ponavljajo.

1 T – Več raznovrstnih napak, ki se v glavnem ne ponavljajo.

2 T – Le nekatere vrste napak, ki se praviloma ne ponavljajo.

DODATNA NAVODILA:

- Če kandidat piše obe interpretaciji, ocenimo prvo.
- Če piše interpretacijo na konceptni list, pri vrednotenju ne odbijemo točk.
- Če napiše manj kot 400 besed, mu od skupnega seštevka odštejemo eno točko; če napiše manj kot 200 besed, mu odštejemo dve točki.
- Za izviren naslov samostojne interpretacije prištejemo skupnemu seštevku točk eno točko do največjega možnega števila (30).